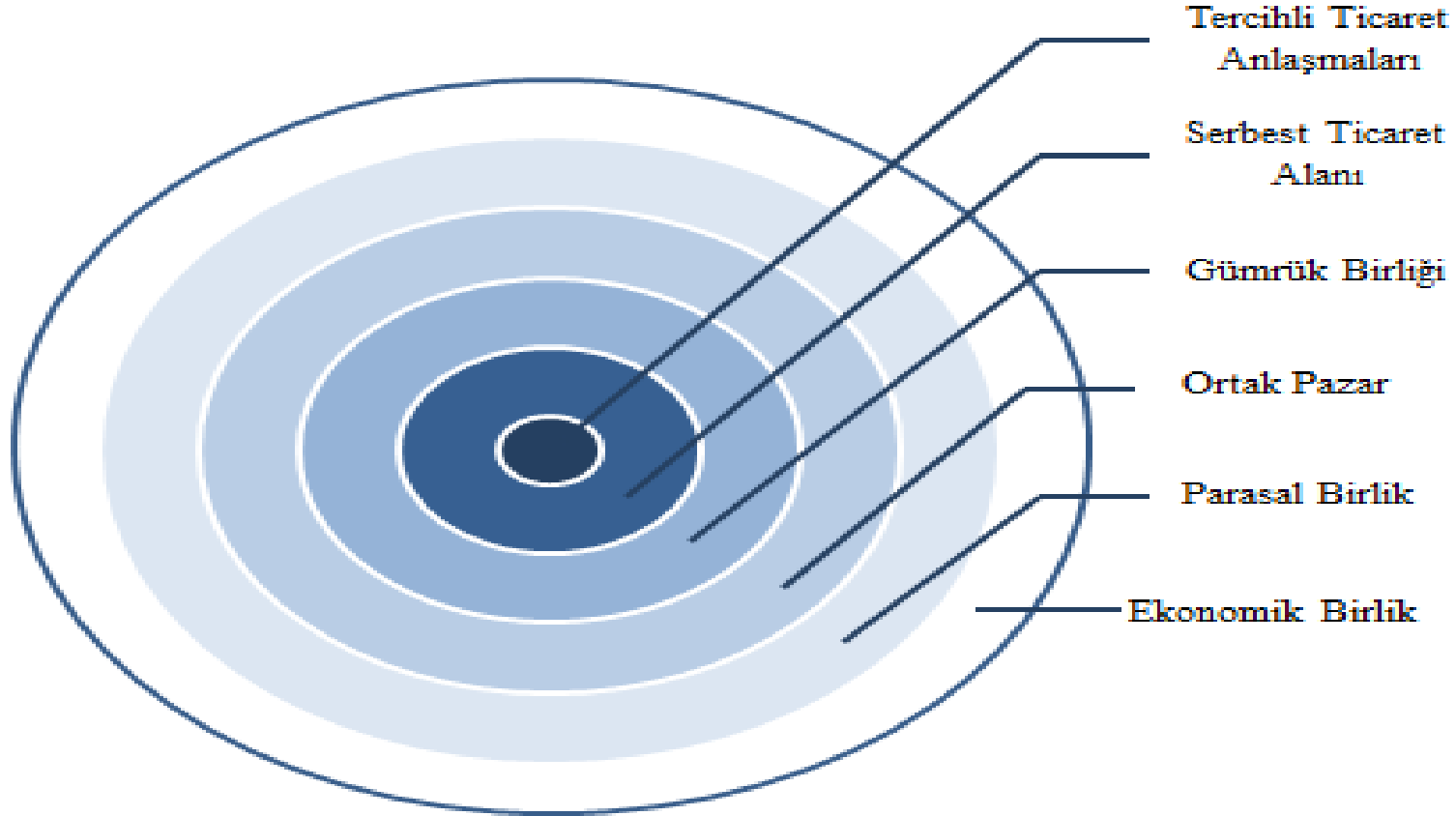

T.C. Çukurova Üniversitesi
Jean Monnet Projesi
26 Mart 2021

Avrupa Birliği'nin Ekonomik Bütünleşmesi

Belgin Akçay
Ankara Üniversitesi

Ekonomik Bütünleşme Aşamaları

Ekonomik ve Parasal Birlik Aşaması

Genişleme: 6'dan 28 ülkeye (1957-2020)

1957

1973

1981

1986

1990

1995

2004

2007

1957

2020

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) -1957

Üye Sayısı: 6

Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg

Avrupa Birliği (AB)- (31 Ocak 2021)

Üye Sayısı: 28

Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, G.Kıbrıs, Hırvatistan, Hollanda, **İngiltere**, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Lüksemburg, Litvanya, Letonya, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovenya, Slovakya, Yunanistan

Avrupa Birliği (AB)- (1 Şubat 021 tarihinden itibaren)

Üye Sayısı: 27

1957 (6 üye)

2021 (27 Üye)

1957'den Günümüze Avrupa Birliği (27)

	1957	2019
Nüfus	167 milyon	447,67 milyon
GSYİH (*)	6,8 trilyon \$	19,863 trilyon \$
Kişi Başına GSYİH (*)	4.569 \$	47,828 \$
Dünya üretiminde payı	% 26,2	%22,1
Dünya ticaretinde payı (**)	% 23,3	% 16

(*) SAGEP (cari uluslararası \$).

(**) AB'nin üçüncü ölkelerle ticareti. Bkz. <https://ec.europa.eu/trade/policy> (25.3.2021)

Kaynak: EC (1957 yılı), World Bank (2019 yılı).

Farklılıkları Barındıran Avrupa Birliği (27)

- 27 devlet
- 27 ayrı bayrak
- 27 ayrı kültür
- 22 ayrı lisan (etnik grupları hariç)
- 27 ayrı millet
- 27 ayrı gelenek
- Farklı devlet yönetim şekilleri

Federal Cumhuriyet: Almanya

Cumhuriyet: Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Fransa (Yarı Başkanlık) Bulgaristan, Finlandiya, Estonya, Yunanistan

Anayasal Monarşi (Meşrutiyet): Danimarka, Hollanda, Belçika, Lüksemburg, İngiltere, İspanya, İsveç

- 54 ayrı etnik grup
- Yaklaşık 105 milyon kişi azınlık

**Bu kadar farklılık nasıl BİRLİK
oluşturdu?**

Avrupa tarihte **üç** kez **silah zoruyla** birleştirilmek istenmiştir

- Birinci deneme, Roma İmparatorluğu (12.-13. yüzyıl)
- İkinci deneme, Germenler (Almanlar) –(16.yüzyıl)
- Üçüncü deneme, Fransız imparatoru Napolyon (17.yüzyıl)

Son Deneme

- 20. Yüzyılda yaşanan Almanların başlattığı II.Dünya Savaşı'ndan sonra

II. Dünya Savaşı ve Avrupa

17.000 şehir ve kasaba

70.000 köy

6 milyon bina

1.100 adet kömür madeni

3.000 petrol kuyusu

40.000 mil demiryolu

56.000 mil karayolu

10.000'lerce tarım çiftliği

→ yakıldı

25 milyon insan evsiz kaldı

35-60 milyon insan öldü

- **Avrupa Birliği, “Tarafların ıkarlarını Dengelenmesi ve Ortak ıkar Alanları Yaratılması” temeline dayalı olarak oluşturulmuştur.**

Ortak çıkar alanları nelerdir?

AB'nin Ortak ıkar Alanları

- Güvenlik ve barış ortamının yaratılması
- Toplumun refah düzeyinin artırılması
- Küresel aktör olmak

Ortak çıkarlar nasıl dengelenmiştir?

AB'nin Ortak Çıkarlarının Dengelenmesi

- Bazı ülkelerin Avrupa bütünleşme sürecine daha fazla maddi destek sağlaması (örnek bütçeye yapılan katkılar)
- Tarım sektörünün desteklenmesi,
- Üye ülkelere arasında taşımacılık altyapısının oluşturulması
- Üye ülkelere arasındaki ekonomik gelişmişlik farklarının giderilmesi amacıyla, daha az gelişmiş Avrupa ülkelerine verilen mali destekler,
- Üye devletlere karar alma sürecinde eşit oy hakkı verilmesi

Türkiye için Avrupa Birliği neden önemli?

2019 yılı

- Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı sermaye (DYY) stoku içinde AB'nin payı %72
- Türkiye'den DYY şeklinde çıkan sermaye içinde AB'ye giden sermayenin payı %54,2
- Türkiye'nin AB ile ticaret hacmi 146,7 milyar dolara yükselmiştir (1995 yılında 36,9 milyar dolar)

*İhracatında AB'nin payı %38,8

*İthalatında AB'nin payı %36,9

- Türkiye'ye AB'den gelen turist sayısı nın toplam içinde payı yaklaşık %20
- Sadece Batı Avrupa'da yaşayan Türk nüfusu 4 milyon kişi
- Avrupa'daki Türk işletmelerinin sayısı yaklaşık 140.000 (Almanya'da 70.000).
- Avrupa'ya eğitim amacıyla giden Türk öğrencisi yıllık ortalama 130.000 kişi
- 2004-2019 döneminde AB hibe yardımları

*Tahsis edilen hibe yardımı 523.5 milyon avro

*Desteklenen proje sayısı 21,000 (Eylül 2014'de kadar 1096)

*Yurt dışına giden katılımcı sayısı 260,880 kişi

*AB'den gelen kişi sayısı 100.000 kişi

Avrupa Birliği'nin Ekonomik Bütünleşmesi

Kurucu Antlaşmaları

Avrupa ve Kömür Çelik Topluluğu Antlaşması-18 Nisan 1951

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu Antlaşması- 1 Ocak 1958

Roma Antlaşması (Avrupa Ekonomik Topluluğu) - 1 Ocak 1958

Değişiklikler

Füzyon Antlaşması- 1 Temmuz 1967

Avrupa Tek Senedi – 1 Temmuz 1987

Avrupa Birliği Antlaşması (Maastricht Antlaşması) – 1 Kasım 1993

Amsterdam Antlaşması – 1 Mayıs 1999

Nice Antlaşması - 1 Şubat 2003

Lizbon Reform Antlaşması- 1 Aralık 2009

Kurucu Antlaşmalar (Mart 2021 itibarıyla)

Avrupa Birliği Antlaşması – 1 Kasım 1993

Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma- 1 Aralık 2009

Avrupa Birliği Ekonomik Bütünleşme Süreci

-1970 öncesi Gelişmeler

-1970 ve Sonrası Gelişmeler

1970 Öncesi Gelişmeler

Hedef: Gümrük Birliğine dayalı bir ortak pazar kurmak

- Malların serbest dolaşımının sağlanması (12 yıl içinde)
- Kişilerin serbest dolaşımı (12 yıl içinde)

Üç araç

- Ulusal ekonomi politikalarının koordinasyonu
- Döviz kurlarında istikrarın korunması
- Ödemeler bilançosunda sorunların ortaya çıkması riski var ise, başlangıç yardımı verilmesi

Ortak Politikalar

- **Dış Ticaret Politikası**
- Tarım Politikası
- Taşımacılık Politikası
- Balıkçılık Politikası

1970 Öncesi Ekonomi Politikaları

- Döviz kuru politikasının kullanımı, Para politikasının kullanımı, üye ülkelerin yetkisinde
- Para politikası açısından küçükte olsa bir rol verilen AB kurumlarının, ekonomi politikalarına müdahalede bağımsız olarak hareket etmesi açık şekilde yasaklanmış,
- Maliye politikasının kullanımı, üye ülkelerin yetkisinde
- Avrupa Yatırım Bankası (1958)
- Avrupa Sosyal Fonu (1958)
- Para Komitesi (1958)
- Avrupa ekonomik ve Sosyal Komitesi (1958)
- Ortak fiyatlar bir hesap biriminin (a unit of account-UA) -1962
(UA, gerçek bir hesap birimi olmayıp tarım ürünlerinin değerinin tayininde ortak bir ölçüdür)
- Yeşil kur (temsili kur) (UA ve ulusal paralar arasındaki kur)-1962
- -Yeşil kur ile piyasa döviz kurunun ayrılması-1969
- -Telafi Edici Ödemeler Sisteminin oluşturulması-1969

1970 yılına kadar ulaşılan hedefler

- Gümrük Birliğinin sağlanması (görünmeyen engeller)
- Kişilerin serbest dolaşımının sağlanması
- Ortak Pazar oluşturulma hedefi gerçekleşmedi

1970 ve Sonrası Önemli Gelişmeler

Tüneldeki Yılan Uygulaması (1971)

Amaç: Parasal istikrar ortamı sağlamak

Avrupa Para Sisteminin Kurulması (1979)

Amaç: Parasal istikrar ortamı sağlamak

Avrupa Tek Senedi (1987)

Amaç: Tek pazarı gerçekleştirmek

-Gümrük birliğinin başarılı şekilde işleyişini sağlamak (görünmeyen engeller)

-Karar alma sürecini hızlandırmak (oy çokluğu)

-Tek pazarın kurulması

-Ekonomik ve Parasal Birlik Alanının Oluşumu

Avrupa Birliği Antlaşması (1993)

Amaç: Ekonomik ve Parasal Birlik Alanının Oluşumu

2007-2008 Küresel Krizi (2007)

Devlet borç krizleri (2009-4. çeyrek)

Uygulamaya Konan Yeni Araçlar

Tüneldeki Yılan Uygulaması (1971)

- ✓ Avrupa Parasal İşbirliği Fonu (APIF)

Avrupa Para Sisteminin

- ✓ Avrupa Para Birimi (European Currency Unit-ECU)
- ✓ Döviz Kuru Mekanizması (DKM-I)
- ✓ Avrupa Parasal İşbirliği Fonu (APIF)
- ✓ Kredi Mekanizması

Uygulamaya Konan Yeni Araçlar

Avrupa Birliği Antlaşması

- ✓ Avro Bölgesine katılım için, Yakınlaşma (Maastricht) Kriterlerinin belirlenmesi
- ✓ İstikrar ve büyüme paktı (1997 (Mali disiplinin sağlanması))
- ✓ Ortak merkez bankasının kurulması (Avrupa Merkez Bankası)-1998
- ✓ Ekonomik ve Parasal Birlik Alanının (Avro Bölgesi) kurulması (1 Ocak 1999)
- ✓ Ortak Para (Avro) kullanımını (1 Ocak 1999)
- ✓ Döviz Kuru Mekanizmasının oluşturulması (DKM-II)
- ✓ Yakınlaşma Raporlarının (Convergence Report) hazırlanması
- ✓ İstikrar Raporlarının hazırlanması
- ✓ Ekonomi ve İstihdam Politikalarını Yönlendirici İlkeler raporunun hazırlanması
- ✓ İlerleme raporlarının hazırlanması (Aday ülke ve potansiyel aday ülkeler için)
- ✓ Lizbon Stratejisi (2000)

Uygulamaya Konan Yeni Araçlar

2007-2008 Küresel Krizi ve Devlet Borç Krizleri

Amaç:

- ✓ Olası krizleri önlemek
- ✓ Daha istikrarlı bir AB ekonomisi
- ✓ Daha güçlü bir ekonomi politikası koordinasyonu
- ✓ Daha sıkı gözetim ve otomatik yaptırımların sağlanarak mali disiplinin artırılması
- ✓ Ekonomi politikalarında uyumlaştırma ve ekonomik birliği sağlamak

Araçlar:

- ✓ Avrupa 2020 Stratejisi (2010)
- ✓ Avro + Pakt (2011)
- ✓ Avrupa Sömestri (2011)
- ✓ Altılı Paket (2011)
- ✓ Makroekonomik Dengesizlik Prosedürü (2011)
- ✓ İkili paket (2013)
- ✓ Ekonomik ve Parasal Birlikte İstikrar, Koordinasyon ve Yönetişim Antlaşması (Mali Taahhüt Antlaşması) (2013)

EPB'ye (Avro Bölgesi) Katılım Kriterleri

- Yakınlaşma kriterleri
- Mevzuata uygunluk kriteri
- Diğer kriterler

Yakınlaşma (Maastricht) Kriterleri

Enflasyon kriteri: Herhangi bir üye devletin 12 aylık enflasyon ortalaması, en düşük enflasyona sahip üç üye devletin enflasyon ortalamasından en fazla % 1,5 puan geçebilecektir.

Faiz kriteri : Herhangi bir üye devletin uzun vadeli faiz oranları (12 aylık dönem itibariyle uzun vadeli devlet tahvili faizinin ortalaması), en düşük enflasyonlu üç üye devletin uzun vadeli faiz ortalamasından en fazla % 2 yüksek olabilecektir.

Bütçe kriteri : Üye devletlerin bütçe açıkları GSYH'nın % 3'ünü geçmeyecektir.

Borç kriteri : Üye devletlerin kamu borçları GSYH'nın % 60'ını aşmayacaktır.

Döviz kuru kriteri : Üye ülkelerin paraları son iki yıl devalüe edilmemiş olacak ve Avrupa Para Sistemi'nin döviz kuru mekanizması içinde diğer üye ülke paralarına $\pm$ % 15 dalgalanma marjı ile bağlı bulunacaktır

Mevzuat Uygunluk Kriteri

Bu kriter ile, üye ülkenin merkez bankasına ilişkin mevzuatının Avrupa Birliği'nin İşleyişı Hakkındaki Antlaşma'nın 130 ve 131. maddeleri ve Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (AMBS) ve Avrupa Merkez Bankası (AMB) İlişkin Protokole uygunluğunun sağlanması kastedilmektedir.

Buna ilişkin yapılan değerlendirme, üç alanı kapsamaktadır.

Birincisi, ABİHA'nın 127. maddesinde ve AMB/AMBS Protokolünün 2. maddesinde yer alan AMBS'nin amaçlarına uygunluğunu değerlendirmek için, ulusal merkez bankasının amaçlarının incelenmesidir.

İkincisi, ABİHA'nın 131. maddesine istinaden, ulusal merkez bankasının ve karar mercilerinin bağımsızlığının değerlendirilmesidir.

Üçüncüsü ise, ülke EPB Alanına kabul edildiği zaman ulusal merkez bankasının AMB'nin ilkeleri ve talimatları doğrultusunda faaliyet göstermesini garantilemek için, ulusal merkez bankasının AMBS'ne entegrasyonunun incelenmesidir.

Diğer Kritepler

Diğer kritepler kapsamında, EPB Alanında ekonomik entegrasyon ve yakınlaşmayı etkileyen, Maastricht kriteplerinin dışında kalan faktörler yer almaktadır.

Bu faktörler, ürün ve mali piyasaların entegrasyonunu, dış ödemeler bilançosundaki gelişmeleri ve işgücü birim maliyetlerinde gelişmeleri ve diğer fiyat istatistiklerindeki gelişmeleri kapsamaktadır. Aslında bu kritepler de ekonomik göstergeleri içermektedir

Ekonomik ve Parasal Birliğin (Avro Bölgesinin) Oluşumu

- Birinci Aşama (Haziran 1990-Aralık 1993)
- İkinci Aşama (1 Ocak 1994–31 Aralık 1998)
- Üçüncü Aşama (1 Ocak 1999-)

Yakınlaşma Kriterleri -EPB Alanı

	Bütçe Açığı/GSYİH (%)		Kamu Borcu/GSYİH (%)		Enflasyon (HICP) (%)		Uzun Vadeli Faiz Oranı /(%)	
	1998	2019	1998	2019	1998	2019	1998	2019
Almanya	-2,5	1,5	61,2	59,6	1,4	1,4	5,6	0,1
Avusturya	-2,4	0,7	64,7	70,5	1,1	1,5	5,6	0,54
Belçika	-0,9	-1,9	118,1	98,2	1,4	1,2	5,7	0,2
Estonya	-0,7	-0,2	5,5	8,4	8,8	2,3	4,7	0,3
Finlandiya	0,3	-1	53,6	59,3	1,3	1,1	5,9	0,1
Fransa	-3	-3	58,1	98,1	0,7	1,3	1,2	0,1
G.Kıbrıs	-4,1	1,5	51,2	94	2,3	0,5	7,62 (*)	1,1
AB (28)	-1,9	-0,8	66,4	79,2	1,3	1,5	4,9	0,7
EPB (19)	-2,3	-0,6	72,9	84,1	1,2	1,2	4,8	0,4
Referans Değer	-3	-3	60	60	2,7	2,9	7,8	0,5

Yakınlaşma Kriterleri -EPB Alanı

	Bütçe Açığı/GSYİH		Kamu Borcu/GSYİH		Enflasyon (HICP)		Uzun Vadeli Faiz Oranı	
	1998	2019	1998	2019	1998	2019	1998	2019
Hollanda	-1,6	1.7	70,0	48,7	1,8	2,7	5,5	-0,1
İrlanda	0.5	0.5	59,5	57,4	1,2	0,9	1,2	0,3
İspanya	-2,2	-2,9	67,4	95,5	1,9	0,8	5,5	0,7
İtalya	-3	-1,6	118,1	134,7	1,8	0,6	6,7	2
Letonya	-0,7	-0.6	10,6	35,9	4,3	2,7	7,57	0,3
Litvanya	-3,1	0.3	17,1	36,9	5	2,2	8,1	0,4
Lüksemburg	1	2.4	7,1	22	1,4	1,6	5,6	0,5
AB (28)	-1,9	-0.8	66,4	79,2	1,3	1,5	4,9	0,7
EPB (19)	-2,3	-0.6	72,9	86,9	1,2	1,2	4,8	0,4
Referans Değer	-3	-3	60	60	2,7	2,9	7,8	0.5

Makroekonomik Politika Koordinasyonunda Yer Alan Kurumlar

- ✓ Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi
- ✓ Avrupa Parlementosu
- ✓ Avrupa Komisyonu
- ✓ Avrupa Merkez Bankası

(AB Antlaşması, Konsey ile AMB arasında diyalog ve işbirliği önermiştir)

- ✓ Avro-Grup (1997) (Koordinasyon sürecindeki rolü, EPB alanındaki ekonomik durumu tahlil etmek ve temel politika sorunlarını tartışmaktır. EPB üyesi ülke maliye bakanlarından oluşur. Yasama sorumluluğu yoktur. Çoklu denetimi analiz eder)
- ✓ Ekonomik ve Mali Komite (Konsey toplantılarında hazırlayıcı ve tavsiye edici role sahip. Komisyon ve AMB'dan iki temsilci ve ulusal merkez bankaları temsilcilerinden oluşur. Ekonomik ve mali konularla ilgilenir.)
- ✓ Ekonomik Politika Komitesi (Üye ülkelerin ekonomi bakanlıklarından temsilcilerden oluşur. Yapısal politikalar üzerinde yoğunlaşır)

Ekonomi Politikaları

- Ortak ticaret politikası (AB)
- Ortak para politikası (*Avro bölgesi*)
- Ortak döviz kuru politikası (*Avro bölgesi*)
- Ortak Rekabet Politikası (sadece iç pazarın işleyişine ilişkin konular) (*Avro bölgesi*)
- Balıkçılık politikası –biyolojik varlıkların korunması ortak politika (AB)
- Ortak kırsal kalkınma politikası (AB)
- Ulusal yetkide maliye politikası (AB)
- Tarım politikası (paylaşımli yetki) (AB)
- Taşımacılık politikası (paylaşımli yetki) (AB)
- Balıkçılık politikası (paylaşımli yetki) (AB)

Bugün Avrupa Birliği (AB) (Nisan 2021)

- Çok taraflı (27 ortaklı) bir bölgesel blok olan AB
- Dünyanın en ileri ekonomik bütünleşme aşamasında olan bölgesel blok olan AB
- Dünyanın en başarılı başarılı bölgesel bloku AB
- Dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olan AB
- Farklı bütünleşme aşamasında bulunan iki grup ülkeyi kapsayan bir bölgesel blok olarak AB

Avro Bölgesi (EPB alanı)-19 üye

Avro Bölgesi dışı (Tek Pazar)-8 üye

- Global aktör olan bir AB
- Dünyanın en çok mali yardım yapan ekonomik güç AB
- Dünya üretiminin 1/4'ünü gerçekleştiren bir AB
- Dünya ticaretinin %16'sını gerçekleştiren bir AB